

ENBAK OTSOA KUDEATZEKO PLANARI EGITEN DIZKION ALEGAZIOAK

Otsoen populazioa nabarmen hedatzen eta handitzen ari den egoera globalean, ENBA n zentzuzkoena otsoen babes-kalifikazioaren balizko berrikuspena Europan zein Estatuan ebatzi arte itxarotea dela uste dugu. Hala ere, EAEn otsoa kudeatzeko PLANA izapidetzen ari da dagoeneko, eta horrek dokumentu hau egitera behartzen gaitu.

Alegazio-dokumentu honek bi zati ditu: alde batetik, justifikazio-zatia, sarrera deritzon argudioak garatzen dituen, eta, bestetik, bigarren zatia, alde aurretik garatutako argudioetan oinarrituta aldatzeko eskatzen diren puntu zehatzak labur-labur proposatzen dituen.

SARRERA.

OTSOA KUDEATZEKO PLANAREN EGILEAK EUSKADIKO ABELTZAINZAREKIKO ERABATEKO ENPATIA FALTAREN EGIAZTAPENA.

Aitortu behar da otsoa kudeatzeko PLANA horixe dela, otsoak bizirik irauteko neurriak ezarri behar dituen PLANA. Hala ere, denok dakigu otsoak abeltzaintza estentsiboan eta erdiestentsiboan duen inpaktua eta haren eraginak.

Horregatik, abeltzaintza estentsiboa txertatzen duen eragin ezaguna jaso behar da PLAN honetan. Hala ere, PLANA aztertu ondoren, Administrazioaren erantzukizuna minimizatze eta otsoaren erasoek kaltetutako pertsonen hartu beharreko jardueren eta neurrien erantzukizun osoa helarazteko dokumentu bat baino ez da.

Eraginaren minimizazio hori errealitatea desitxuratzen/ezkutatzen duen egoeraren diagnostikoarekin hasten da, EAEn Otsoaren Kudeaketa Planaren Diagnostikoa (Canis Lupus) dokumentuaren 1. grafikoan egiazta daitekeenez.

Grafiko honetan erabat irrealak den egoera bat irudikatzen da, otsoaren dietan ardi/ahuntzen datua desagertuz. Hau da, DIAGNOSTIKOAREN lehen grafikoak ezkutatu egiten du gaur egun Euskal Autonomia Erkidegoan otsoak ardiari erasotzen diola. Badirudi orkatzez bakarrik elikatzen dela eta ez zaiola inolako erasorik egiten ardi-aziendari, hau horrela ez izanda. Gezur bat baino ez da.

Kasu hau, otsoaren inpaktua minimizatzearena, dokumentu osoan errepikatzen da. Horretarako, otsoak azken hiru urteetan abeltzaintzei eragindako kaltea minimizatu/ezkutatzen da. Ez dira ematen ere, ustategi bakoitzaren abere-kopuruari buruzko eragindako galeren, ustategiko abere-kopuru osoari dagokionari konparatuz, datu espezifikoak.

Halaber, ez da informaziorik ematen kaltetutako ustategietan abereak birjartzeko tasari buruz, eta datu hori guztiz beharrezkoa da otsoak Euskal Autonomia Erkidegoko abeltzaintzaren bideragarritasunean duen benetako eragina zehazteko.

KUDEAKETA PLANEKO hizkuntzari dagokionez, Plan osoan HIZKUNTZA LAUSOA ETA EZ ARGIA errepikatzeak, Euskal Autonomia Erkidegoko abeltzaintza estentsiboa zaintzeko neurriei dagokienean, PLANA idatzi duenaren enpatia falta duela erakutsi besterik ez du egiten.

Hona hemen horren adibide argiak:

- 5. artikuluan, honako hau adierazten da.
.... espezieak autonomia-lurralde osoan eragindako kalteak konpentsatuko dituzte, 42/2007 Legearen 54.6 artikuluan ezarritakoaren arabera.
- Abeltzaintzari eragindako kalteengatiko konpentsazio ekonomikoari dagokionez.
Organo eskudunek, AURREKONTUEN ERABILGARRITASUNAREN ARABERA,...
- Produktu eta zerbitzuen arloan, merkaturatzeko bide motzak bezala,
Organo eskudunek kanal laburren ezarpena SUSTATUKO DUTE.
- Ingurumen-zerbitzuengatiko ordainketa-programaren arloan:
Organo eskudunek Ingurumen Zerbitzuen arabera Ordainketa Programa baten onarpena BULTZATUKO DUTE.

Aldiz, proposatzen den helburuarekin ados egonik (pozoia, beste produktu biozida batzuen edo lege kanpoko beste edozein hilkortasun-sistemaren bidezko hilkortasuna saihestea), adierazi behar da kasu honetan hizkuntza argia eta definitzailea erabiltzen dela interpretazio bakarrari dagokionez, hala nola:

“Basozainak edo eskumena duten administrazioetako ingurumen-eragileak zuzenean inplikatu dira lege kanpoko hilkortasuna hautematen eta prebenitzen.”

“Organo eskudunek neurri egokiak aplikatu dituzte natura-ingurunean produktu toxiko edo pozoitsuak jartzei aurre egiteko.”

Bestalde, PLANEAN proposatutako neurriak kaltegarriak dira EAEko artzain eta abeltzaintzat, hartu beharreko jardura eta neurrien erantzukizun osoa helarazten baitiete. Hauek dira kasuak:

Txakur zaindariak.

Otso bakartien aurka eraginkorra dela frogatu bada ere, otso-taldeak direnean, txakur zaindariak otsoen biktimak izaten direla ere frogatu da.

Bestalde, Planaren DIAGNOSTIKOAK berak planteamendu kontraesankorrak aurkezten ditu. Izan ere, “mastinak harrapariekiko agresibitate handia eta esplotaziotik kanpoko pertsonetikiko batere edo gutxieneko agresibitatea garatzen duela” baieztatzen den bitartean, jarraian txakurrak behar bezala sozializatzeko beharra azpimarratzen da, eta hitzez hitz adierazten da beharrezkoa dela “gizarte osoaren eta, bereziki, ingurune naturalaren erabiltzaileen batxilergoan eta informazioan lan egitea. Pertsonak eta mastinek eremuak partekatzen dituzte, eta tamaina handiko txakurrek gainbegiratu gabe lan egiten dute. Hori dela eta, komeni da neurriak bultzatzea, batetik, mastinaren funtzioa zein den jakiteko, eta, bestetik, mastina erabiltzeko beharra zein den jakiteko, eta, azkenik, animaliekin topo eginez gero, pertsonen jokabide-gomendio batzuk jakinarazteko”.

Hau da, DIAGNOSTIKOAK eta PLANAK berak inplizituki onartzen dute ingurune naturalean ustiategietatik kanpoko pertsona asko egotea (hori guztiz legezkoa eta normala da gure lurraldean) eta zaintzarik gabeko mastin solteak egotea gatazka/arazo/arrisku iturri bat dela; izan ere, DIAGNOSTIKOAK adierazten du hezkuntza eta informazioa gizarteari ORO HAR eman behar zaizkiola. Hori dela eta, honako galdera hauek egiten ditugu:

- Posible al da hori 15.000 €-ko aurrekontuarekin?
- Eta, ahal bada, zein da Administrazioak gainerako orotariko kanpainetarako bideratzen duen aurrekontua?

Nolanahi ere, egiazta daiteke EAEn txakur zaindarien jabe diren artzainei ibiltariak lesio-partiak dituzten salaketak jarri dietela.

Bestalde, puntu honetan bertan, LOBOGAN proiektua aurkezten da adibide gisa. Gure ustean, ez da bidezkoa esperientzia hori adibidetzat hartzea; izan ere, proiektu hau amaitu gabea da, eta, gainera, ez dira ezagutzen ebaluazio objektiboa egitera eramanez azken datuak.

Ganadua itxitako eremuetan konfinatzea.

Juridikoki eztabaidagarria den neurri bat izateaz gain, erantzukizuna artzainari helarazten dien beste adibide bat.

Gutxienez 2 metroko altuera eta lurperatutako oinarria duten sare lodiko itxitura erresistenteak jartzearen legezko bideragarritasunak, babestutako eremu naturaletan zalantzazko bideragarritasun juridikoa izateaz gain, eremu komunean ere badu, beste espezie batzuk igaropena oztopatzen bait du.

Gainera, artaldeak gauez babesteko itxiturak errepikatu egin behar dira, itxitura horiek etengabe erabiltzeak osasun-arazoak sortzen baititu ardi-aziendaren hanketan.

Bestalde, hesi perimetral elektrifikatuak instalatzeak artzain-abeltzainari lan-karga areagotzen dio, eta, gainera, perimetro-hesi elektrifikatuak erosteko, lekualdatzeko, mantentzeko eta kentzeko inbertsioak egitera behartzen du.

Kondizionamendu aurkitzailea, disuasiozkoak eta uxagarriak.

Artzainek ezarri behar duten beste neurri bat. Gainera, Plana idatzi duenari hainbat galdera egitera behartzen gaitu, idatziz erantzun dezan.

- *Juridikoki posible al da kanoi detonatzaile egonkorrak eta argi estroboskopiak ezartzea gure parke naturaletan eta eremu babestuetan?*
- *Neurri horiek bateragarriak al dira sai zuriaren habiarekin eta hazkuntzarekin, adibidez?*
- *Eztanda eta argi estroboskopiko horiek ez al diote eragiten artaldeko animalien ongizateari berari? Txakur zaindareiei ere ez al diete eragiten?*
- *Bateragarria al da gauez erabiltzea pertsonak bizi diren lekuetan?*
- *Beharrezkoa al da elementu horiek instalatzeko baimena?*

Azken batean, PLANak nekez errepika daitezkeen programa pilotuetan garatutako neurri bat proposatzen digu.

Abeltzaintzako ustiategiei laguntza profesionala emateko programa.

Plan honetarako aurrekontu-gaikuntza eta inplikazio administratibo nahikorik ez dagoenez, Araban egindako esperientziak emaitza kaskarrak izan ditu. Porrot handia izan zen, eta animaliak zaintzeko kontratatutako langileek artaldea galtzera ailegatu zirelarik.

Abeltzaintzako ustiategietarako boluntarioritza-programa.

Diskriminatzailea den eta seriotasunik ez daukan neurri honen proposaman abeltzainen profesionaltasuna zalantzan jartzeak baino ez du egiten. Neurri honekin, artzainen lana gutxietsi egiten da, eta beren eginkizunak betetzeko gaitzeko beharra minusbaloratuz.

Otsoarekin batera bizitzeko neurriak aplikatzen dituzten abeltzaintzako ustiategien erregistroa sortzea.

Kasu honetan, PLANA idatzi duenak otsoak Euskal Autonomia Erkidegoko abeltzaintzari eragiten dion inpaktuarekiko edozein erantzukizun alde batera uzteaz gain, artzain-abeltzainari hartu beharreko neurrien erantzukizun osoa eskualdatzen dio, eta, horrez gain, kaltetuak berriro biktimizatzen dituzten neurriak proposatu ditu, kaltetu on eta txarren sailkapena sortuz.

Otsoa kudeatzeko planaren idazketan biktima onak eta biktima txarrak sailkatzeko planteamenduaren agertze hutsak, zalantzan jartzen ditu PLANA idatzi duenaren benetako asmoak.

Kalitate-zigiluak eta merkaturatzeko kanal laburrak.

Beharrezkoa den merkatu-azterlan baten laguntzarik gabe, abeltzainei erantzukizuna helarazten dien beste neurri bat.

Jasota utzi nahi dugu Karrantzako Amalur gaztandegiaren esperientziari buruzko DIAGNOSTIKOAN izendatutako kasu indibidualean, titularrarekin zuzenean hitz egin ondoren, otsoarekin duen esperientzia negatiboa dela argi eta garbi baieztatzen dugu. Hain negatiboa izan denez, familia-bizitzari traumatikoki eragiten dio; gainera, otsoari buruzko etiketatzea 2019an garatutako ekimen puntual bat izan zen, inolako onurarik ekarri ez ziona (aitorpen soziala edo merkatuaren hobekuntza).

Azpitarratu behar da, izendatutako ustategiaren titularrari ez diotela, inola ere, haren adibidearen azalpenaren berri eman, ez DIAGNOSTIKOA idatzi duenak, ez PLANA idatzi duenak, eta, gainera, berataz azaldutako esperientzia ez dela egia.

Merkaturatzeko bide laburrak sustatzeari dagokionean, edukirik gabeko proposamentzat jotzen dugu, ez bait dau kontuan hartzen gure Erkidegoko errealitatea, non PLANA idatzi duena elikagaien merkataritzan banaketa-kanal handien ezarpenaren ardura zuzena duen.

Azkenik, harrigarria da PLANA idatzi duenak ez jasotzea Euskal Autonomia Erkidegoko mendiko larreetako biotopoen eta galtzeko arriskuan dauden Euskal Autonomia Erkidegoko abeltzaintzako arraza autoktonoen kontserbazioari buruzko inpaktua eta neurri zuzentzaileak.

PLANARI PROPOSATZEN ZAIZKION ALDAKETAK.

Beraz, DIAGNOSTIKOA dokumentua kentzeko eskatzen dugu. Dokumentu hori joera handikoa eta huts egindakoa dela frogatu da, eta zenbait puntutan, baita baieztapen artifizialekin ere, eta OTSOA KUDEATZEKO PLANA kentzeko, gutxieneko hauek jasoko dituen idazketa berri baterako:

- Larre menditarretako habitatei eragiten dien inpaktuari eta ingurumenari buruzko neurri zuzentzaileei buruzko azterlana; habitat horiek interes handikoak dira, eta Habitategi buruzko Zuzentarauan jasota daude.
- 81/2015 EHAAko Dekretuan jasotako galtzeko arriskuan dauden espezieen biziraupenerako ondorioen gainera eraginaren eta neurri zuzentzaileen azterketa: Betizu behia (arriskuan), montxina behia (egoera kritikoan), terreña behia (arriskuan), Karrantza aurpegi beltzeko ardia (arriskuan), sasi ardi ardia (arriskuan), azpigorri ahuntza (egoera kritikoan), Euskal Autonomia Erkidegoko mendiko zaldia (arriskuan), pottoka (arriskuan), Enkarterrietako astoa (egoera kritikoan), otsoak ohiko artzaintza-habitatetan duen hedapenaren aurrean.
- Otsoaren presentziak eragindako eremuetan dauden abeltzainen benetako lortu gabeko irabaziak ebaluatzeko azterlana, alde guztiak kontuan hartuta.
- Otsoaren erasanez eragindako abeltzainen ebaluazio psikologikoari buruzko azterlana eta arreta psikosozialerako beharrezko neurriak ezartzea.
- Abeltzaintzari eragindako kalteak konpentsatzeko programa baten betekizuna sartzeari, Europar Batasunean baimendutako gehienekoak jasoko dituen, Batzordearen jakinarazpenean jasotzen den bezala. Nekazaritza- eta basogintza-sektoreetako eta landa-eremuetako estatu-laguntzei aplikatu dakizkiekeen jarraibideak. (2022/c485/01) Europar Batasunaren Egunkari Ofizialean argitaratua 2022/12/21ean. Zehazki, 386-400 puntuak.
- Erauzketa-programa bat sartzeari.
- Abeltzainak autodefentsarako duen gaitasuna onartzea, eskopeta bat baino irismen handiagoa ez duen armen bidez.

- Kudeaketa Planaren helburua bete ahal izateko, benetako neurriak ezartzea: erasoak prebenitzeko neurriak, otsoak kaltetutako abeltzaintzako ustategiak kudeatzen laguntzeko neurriak eta eragindako kalteak konpentsatzeko neurrien sustapena.
- Abeltzaintza-sektorearekiko hizkuntza eta proposamen diskriminatzaileak kentzea.
- Azterlanetan eta ikerlanetan abeltzainek parte hartzeko nahitaezko baldintza ezartzea.
- Artzain-txakurraren/zaindariaren figura erregistratzea eta juridikoki aitortzea, haren habitataren erantzukizunetik salbuetsita, 42/2007 Legearen 54.6 artikuluan ezarritakoa bezalaxe.
- Euskal Autonomia Erkidegoan gai honetan eskumena duten administrazio guztiek partekatutako dokumentu bat ezartzea, artzaintzari laguntzeko eta abeltzaintzari eragindako kalteak konpentsatzeko programen aurrekontu-xehetasunekin.
- Abeltzaintzari eragindako kalteak egiaztatzeko sistema berrikustea.